

„Tijdens het onderhandelen bleken de 27 EU-lidstaten eensgezinder dan het Verenigd Koninkrijk alleen.”

Stefaan de Rynck, voormalig brexitonderhandelaar voor de Europese Unie

Brexit | Uitgelicht 7

Barnier staat op 29 juni 2018, voorafgaand aan de Europese Raad, de pers te woord. beeld Stefaan de Rynck

voorwaarde accepteren en de andere niet.”

Nadat May inbindt, komt het proces op stoom. Een softe brexit passeert de revue, maar dit voorstel van May wordt door haar eigen Lagerhuis afgeschoten. Eind 2020 komt er toch een akkoord onder premierschap van Boris Johnson. Een harde brexit. Het Verenigd Koninkrijk –uitgezonderd Noord-Ierland– komt buiten de interne markt te staan. De Rynck: „We hadden tenminste een deal. Dat was een betere optie dan geen akkoord.”

Teruggefloten

De Rynck blikt terug op de onderhandelingen. De gesprekken beginnen vaak vroeg in de ochtend en gaan soms tot diep in de nacht of zelfs in het weekend door. „Als er vooruitgang verwacht werd of er deadlines waren”, zegt De Rynck. „Voor een EU-top in 2017 dachten we met de Britten een akkoord te hebben. May kwam tien dagen voor de top naar Brussel, maar werd op het laatste moment teruggefloten door haar eigen regering. In Londen en Belfast waren ze het niet eens met haar oplossing voor de Noord-Ierse grens.”

Als het gesprek vast zit, worden de onderhandelingen vroeg opgebroken. Om verdere patstelling te voorkomen, gaan de toponderhandelaars bovendien elke dag in een klein groepje uiteen om informeel met elkaar te praten en af te tasten of er op punten vooruitgang te boeken is. Barnier en zijn Britse tegenhanger gaan eveneens vaak lunchen „om vrijer te kunnen praten”, aldus De Rynck.

Spookstad

De onderhandelaars komen eerst in Brussel bijeen. Ze vergaderen in het Berlaymont-gebouw waar ook de Europese Commissie zetelt. Na de formele brexit in 2020, wordt afwisselend in Londen en Brussel vergaderd.

„In Londen had ik geen leuke tijd”, zegt De Rynck. „We zaten twee verdiepingen ondergronds, zonder frisse lucht, in het ministerie van Economische Zaken. Bovendien was dat tijdens de lockdowns. Londen was een spookstad geworden en lag er verlaten bij.”

„Als de druk tijdens de onderhandelingen hoog was, ervoer ik bovendien vaak stress”, zegt De Rynck. „Op die momenten aten we heel wat weg: pizza’s, slaatjes en quiches.”

Zo’n hectisch moment ervaart De Rynck op kerstavond 2020, als de onderhandelaars de finale brexitdeal willen presenteren. „We moesten nog over één onderwerp, namelijk quota voor vissoorten, onderhandelen. Als een deal niet voor de Kerst zou lukken, vreesde ik dat het hele plan in duigen zou vallen.”

De Rynck had voor die avond kalkoen besteld. „Om twee uur in de middag ontdekte ik dat mijn slager om vier uur zou sluiten. Ik zat op hete kolen en wilde even een halfuurtje tussen de onderhandelingen uitknijpen voor mijn kalkoen. Toen ik bij de slager kwam, stond er echter een lange rij mensen te wachten. Ik deed toen mijn uiterste best de slager ervan te overtuigen dat hij mij eerst moest helpen. Dat was niet leuk. Klanten werden boos, maar de slager begreep me gelukkig.”

Hectische momenten komen heel vaak voor, geeft De Rynck aan. „Onderhandelingen zijn niet te plannen. Soms had een teamgenoot een vlucht geboekt, die hij vervolgens niet meer kon halen. Maar ook privé moest je vaak afzeggen. Barnier kon zelfs niet bij het kerstdiner met zijn familie zijn.”

Het zorgt er volgens De Rynck wel voor dat de onderhandelaars nog steeds een warme onderlinge band onderhouden. „Je maakt onderling veel mee.” Barnier organiseert elke 6 januari een bijeenkomst rond het driekoningenfeest voor oud-onderhandelaars uit de EU. Maar ook met de Britse onderhandelaars onderhoudt De Rynck een goede relatie.

Boek

In 2021 eindigt De Ryncks periode als onderhandelaar. Nu is hij hoofd van de vertegenwoordiging van de Commissie in België. „Een soort ambassade”, verduidelijkt hij.

Over zijn ervaringen als brexitonderhandelaar schreef De Rynck een boek dat in januari uitkwam. De titel –“Inside the Deal – How the EU Got Brexit Done”– suggereert dat de brexitonderhandelingen voor de EU op een succes uitliepen. „Ons team is erin geslaagd de belangen van de EU te beschermen en toch met de Britten een brexitdeal overeen te komen. Wat volgens mij het succes voor de EU onderstreept, is dat er nu, zeven jaar na de brexit, geen lidstaten zijn die nog serieus uittreding uit de Unie overwegen.”

Relatie tussen Londen en Brussel blijft struikelblok

● Cornelis Boon

De Britse premier Rishi Sunak presenteerde eind februari het Windsorakkoord. Is dit, na zeven jaar onderhandelen, het sluitstuk van de brexit?

De brexitonderhandelingen kenmerkten zich door gebrek aan een eenduidige visie op de brexit aan Britse zijde. Dat zegt Kevin Featherstone, hoogleraar aan het Europese Instituut van de London School of Economics. Hij doet sinds 2016 onderzoek naar de relatie van zijn land met de Europese Unie na de brexit.

„Wat is brexit nu eigenlijk?”, vraagt Featherstone zich af: „Premier Theresa May had de slogan: “Brexit betekent brexit”. Daarmee gaf ze aan geen idee te hebben hoe de relatie tussen Londen en Brussel eruit moest zien.”

Sommige brexiteers wilden een relatie zoals Zwitserland die met de EU heeft. Anderen wilden een harde brexit, zonder afspraken.

Doordat de Britse regering geen collectieve visie op brexit had, waren de EU-onderhandelaars in het voordeel, meent Featherstone. „Zij bepaalden de agenda tijdens de onderhandelingen. Uiteindelijk had Londen erg beperkte opties om uit de EU te gaan.”

In de uiteindelijke deal, op kerstavond 2020, kwamen de onderhandelaars overeen dat het Verenigd Koninkrijk –uitgezonderd Noord-Ierland– buiten de interne markt van de EU zou komen. Dus geen EU-regels meer voor Groot-Brittannië. Om te voorkomen dat Britse goederen ongecontroleerd op de interne markt zouden komen, kwam er een douanegrens in de Ierse Zee. Noord-Ieren voelden zich daardoor afgescheiden.

Vandaar dat de Britse premier Sunak eind februari het Windsorakkoord presenteerde. Volgens dit plan zullen grenscontroles voor goederen die specifiek voor de Noord-Ierse markt bedoeld zijn, passé zijn.

Featherstone moet nog zien of het Windsorakkoord een succes wordt. „Wel is een meerderheid in het Lagerhuis voor het plan, maar het succes staat of valt met de steun van de Noord-Ierse DUP.” Die partij weigert al maanden een regering in Belfast te vormen, omdat de douanegrens in de Ierse Zee niet naar wens is. Tot nu toe zijn ze ook tegen het Windsorakkoord.

Maar ook als het akkoord geen succes wordt, zal de relatie met Brussel verbeteren, meent Featherstone. „We zitten duidelijk in een nieuwe fase. Sunak komt over als een pragmatische, nuchtere en rationele politicus. Hij kan duidelijk goed overweg met Commissievoorzitter Ursula von der Leyen.”

Als we gestrest waren aten we heel wat weg: pizza’s, quiches en slaatjes

Stefaan de Rynck, voormalig brexitonderhandelaar voor de Europese Unie

Kevin Featherstone. beeld re-imagine-eu